

Hensyn til alle de for Tiden foreliggende Omstændigheder." Spørgsmaalet er altsaa, hvad da Godseierne udenfor Rigsdagen, hvad Godseierne som Stand sagde. De sagde mange mærkelige Ting, og naar et æret Medlem (Holslein) idag har ønsket, at man skulde slaae en Streg over Alting, hvad der dengang påserede, glemme det og ikke røre op deri, saa er det meget kjont af ham, men ikke ganske uinteresseret, thi det ærede Medlem var selv med til at sige disse mange mærkelige Ting, som han nu gjerne vilde have slaaget en Streg over, hvad jeg ogsaa gjerne skulde have føiet ham i, dersom de ikke stode i saa nær Forbindelse med, hvorledes denne Sag i det Hele har været opfattet dengang, og hvorledes den ogsaa nu maatte opfattes. Der blev allerede den 20de Februar i Landsthinget indbragt en Protest, som udgik fra de tilfældigtvis i Kjøbenhavn tilstedeværende Godseiere, og som sendtes til Landsthinget ved Greve Bernstorff til Rattrup og Kammerherre Sorgen Castenskjold til Frederikslund. I denne Protest, som er offentlig trykt, findes blandt Andet udtalt, at de ønske, at deres Skrivelse skal opfattes som „en solen Tilkjendegivelse" af, at de „ikke erkjende, at nogensomhelst Trediemand kan med Hensyn til Forholdet questionis betragtes som vor Repræsentant, og som saadan berettiget til at opgive nogen Deel af fornævnte vor lovlige og ukrænkelige Eiendomsret." De modsatte sig altsaa paa det Bestemteste, at nogensomhelst Udtalelse, som var fremkommen i Folkethinget eller Landsthinget, selv af Godseiere, skulde kunne betragtes som afgiven paa deres Vegne. Jeg beder erindre, at dette var den 20de Februar, to Dage efterat Folkethinget havde vedtaget sin Dagsorden, og altsaa paa et saa tidligt Stadium, at Regjeringen maatte blive nødsaget til at tage noget Hensyn til, — ikke Protesten, i og for sig, — men til den af Rigsdagen selv opstillede og nu bristede Betingelse, at Godseierne selv skulde tiltræde Ideen, Ovenpaa denne foreløbige „Protest og Forvaring" fulgte der en anden meget stor

„allerunderdanigst Forestilling" af Mai 1856, et overmaade rart Actstykke, som nu er forsvundet for de Fleste, men som man har stor Glæde af at søge op i sine Samlinger og læse igjennem. Jeg holder det her i min Haand; det er et overordentlig indholdsrigt Actstykke, som det skal være mig en Fornøjelse at give de ærede Medlemmer Udgang til at gjøre sig bekendte med i større Udstrækning, saafremt de ønske det. I denne Protest eller denne Forestilling, som var bestemt til at overgives til Hans Majestæt Kongen, udtaler — jeg tør ikke sige, som det senere er blevet yttret, „næsten samtlige Landets Godseiere" — men dog i alt Fald et overordentlig stort Antal af Landets Godseiere, en saa bestemt Indsigelse imod den hele Ordning, som Rigsdagen havde anbefalet under Forudsætning af deres Samtykke, at det maatte være aldeles klart for Enhver, at den hele Overenskomst dermed var bristet. Mellem de meget stærke Udtryk, der findes i denne Udtalelse, og som jeg til et lidt mindre fremrykket Klokkeslet vilde have ønsket at kunne fremsætte lidt mere fuldstændigt, maa jeg her maaskee nævne dem, der til Slutning søge ligesom at resumere hele Indholdet af Protesten. De gaar ud paa, at en Lov, som maatte blive bygget paa det i Dagsordenen udtalte Grundlag, vilde være „en formel Retstrænkelse, et uberettiget Overgreb fra Lovgivningsmagts Side i den Domstolene tilkommende Birketreds"; at det vilde være en Lov, som vilde „kuldkaaste den hele bestaaende Ret for en Fjerdedeel af Landets Grundeiendom"; at det vilde være en Lov, som „gik ud fra det aldeles communistiske Princip, at tage den ene Undersaats Formue og kjenke den til den Anden"; at det vilde være et Sidestykke til de „agrariske Love"; at det vilde være en Lov, som vilde „fremkalde de største Forvillinger i hele Fremtiden, da vi og vore Efterkommere maatte benytte ethvert lovligt Middel til Modstand dertimod"; at det vilde være en Lov, der vilde „staae som et af despotisk Vilkaarlighed udgaaet